

Plenumvergadering

van

WOENSDAG 26 NOVEMBER 2025

Voormiddag

Séance plénière

du

MERCREDI 26 NOVEMBRE 2025

Matin

De vergadering wordt geopend om 10.05 uur en voorgezeten door de heer Peter De Roover, voorzitter.
La séance est ouverte à 10 h 05 et présidée par M. Peter De Roover, président.

De **voorzitter**: De vergadering is geopend.
La séance est ouverte.

Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Bart De Wever, David Clarinval, Frank Vandenbroucke, Vincent Van Peteghem, Jan Jambon, Annelies Verlinden, Bernard Quintin, Theo Francken, Jean-Luc Crucke, Rob Beenders, Anneleen Van Bossuyt, Mathieu Bihet, Eléonore Simonet.

01 Agenda

01 Ordre du jour

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 25 november 2025 hebt u een gewijzigde agenda voor de vergaderingen van deze week ontvangen.
Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 25 novembre 2025, vous avez reçu un ordre du jour modifié pour les séances de cette semaine.

Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)
Y a-t-il une observation à ce sujet? (*Non*)

Bijgevolg is de agenda aangenomen.
En conséquence, l'ordre du jour est adopté.

Hij was aangekondigd voor oktober, heeft ons dan meegedeeld in december te zullen komen, maar staat hier nu in november.

Verklaring van de regering

Déclaration du gouvernement

Aan de orde is de verklaring van de regering.
L'ordre du jour appelle la déclaration du gouvernement.

Het woord is aan de eerste minister.
La parole est à M. le premier ministre.

01.01 Eerste minister **Bart De Wever**: Mijnheer de voorzitter, beste volksvertegenwoordigers, collega's, bij het opstellen van de begroting moest ik af en toe terugdenken aan de jaren 1990. Toen was ik nog jong en leed dit land onder donkerrode begrotingscijfers. De rekeningen moesten op orde worden gebracht om te kunnen toetreden tot de eurozone. Ik durf te stellen dat wij vandaag voor een nog grotere uitdaging staan. De nestor van mijn regering, die al sinds de jaren 1980 meedraait in de Belgische toppolitiek, sprak over de moeilijkste begrotingsoefening die hij ooit heeft gezien. Wie ben ik om de onvermoeibare Frank Vandenbroucke tegen te spreken?

Niet voor niets sta ik hier pas anderhalve maand na de officiële opening van het politieke jaar. Te laat dus, dat had u al opgemerkt. Feit is immers dat de context vandaag nog moeilijker is dan in de jaren 1990. Onze economische groei was toen nog van die aard dat begrotingsputten opnieuw vanzelf gevuld konden worden. Vandaag is dat net omgekeerd. Als we niets doen, worden de putten alleen dieper. Bovendien hebben we nu veel minder handvatten ter beschikking om ons uit de put te trekken dan toen. Een eigen munt hebben we bijvoorbeeld niet meer. Op een vredesdividend kunnen we evenmin nog rekenen. Integendeel, we moeten noodgedwongen zeer veel kosten maken om de vrede op dit continent te helpen verzekeren. De demografische realiteit werkt evenzeer tegen ons. In de jaren 1990 waren er nog vier mensen op arbeidsleeftijd voor elke 65-plusser, vandaag zijn dat er drie en over enkele decennia dreigen het er nog maar twee te zijn. De bevolkingspiramide van weleer komt op zijn kop te staan. Steeds minder werkenden staan in voor de pensioenen van steeds meer ouderen.

Dat maakt de uitdaging waarvoor we nu staan ongezien in onze recente geschiedenis. Zonder een doortastend en volgehouden antwoord dreigen we voor het eerst sinds de industriële revolutie structureel aan welvaart en dus ook aan welzijn te moeten inboeten.

Het tij moet worden gekeerd. Dat kunnen we in essentie op twee manieren doen. Ten eerste, door met meer mensen te gaan werken en allemaal samen ook langer te werken. Daar slagen we als land onvoldoende in. Onze werkzaamheidsgraad ligt nog steeds onder het Europese gemiddelde, net zoals de lengte van onze loopbanen. Ten tweede, door meer welvaart te creëren met dezelfde inspanning, met andere woorden, door onze productiviteit te verhogen. Helaas lukt ons ook dat de voorbije decennia steeds minder. We komen al lang niet meer aan de productiviteitsgroei van de jaren 80 en 90. Onze economie stagneert, waardoor we de overheidsuitgaven steeds moeilijker gefinancierd krijgen.

Lage productiviteitsgroei en onvoldoende arbeidsdeelname, in combinatie met steeds meer sociale kosten, is een *recipe for disaster*. Dat zagen we al in de begroting die deze regering heeft geërfd. Bij mijn eedaflegging in februari gaf het Monitoringcomité aan dat het federaal tekort bij ongewijzigd beleid zou exploderen tot 6 % van het bbp in 2029, ofwel tot zowat 43 miljard euro. Daar moet men de onvermijdelijke 4 miljard extra voor defensie eigenlijk nog bijtellen. Bijna de helft van dat bedrag bestaat uit rentelasten. Dat is de prijs die we betalen voor onverantwoord uitstelgedrag uit het verleden. Daarom hebben wij nu meteen een begroting opgesteld tot en met 2029. Geen uitstel meer.

Car, chers collègues, des temps difficiles requièrent dès lors détermination et force d'action. Dans les pays voisins, nous constatons que le spectre de l'impasse et du blocage politique n'est jamais loin, avec toutes les conséquences néfastes que cela implique. Ce pays ne peut pas se le permettre.

C'est pourquoi, depuis le premier jour, ce gouvernement s'attelle à mettre en œuvre des réformes indispensables à un rythme sans précédent. Nous sommes conscients que ces réformes peuvent susciter des questions et des inquiétudes au sein de la population, mais ces réformes sont absolument nécessaires. Dans leur mise en œuvre, le gouvernement restera donc à l'écoute de la concertation sociale. C'est d'ailleurs dans cet esprit-là que des adaptations ont déjà été apportées, notamment dans le cadre de la réforme des pensions. L'objectif est de mettre ce pays sur la voie d'un assainissement budgétaire et de consolider sa résilience face aux turbulences géopolitiques.

En réponse au vieillissement de la population, nous avons mis en œuvre une réforme majeure afin de continuer à pouvoir financer nos pensions. Nous avons mis un terme aux excès du système, notamment avec un effort des pensions les plus élevées. Nous avons aligné le régime des fonctionnaires sur celui des salariés et des indépendants. Et nous avons renforcé le lien entre le nombre d'années de travail effectif et le montant de la pension, tout en assurant la protection nécessaire aux personnes touchées par la maladie ou un malheur.

Ces réformes ne sont pas agréables, j'en suis bien conscient, mais elles servent l'intérêt général et permettent un modèle de pension plus équitable, plus raisonnable et mieux finançable. Cela portera également ses fruits sur le long terme. Cette réforme permettra de diviser par deux l'augmentation des coûts liés au vieillissement sur une période de 40 ans. L'horizon de ce gouvernement va donc au-delà d'une seule législature. Nous faisons ce qui est juste pour nos enfants et nos petits-enfants et nous serons reconnaissants de pouvoir recueillir les fruits des mesures que le gouvernement a osé prendre.

Nous avons par ailleurs mis en œuvre des réformes dans d'autres domaines de la sécurité sociale, des réformes qui auraient dû être réalisées il y a plusieurs décennies.

Ces derniers mois, de nombreux récits ont été relayés concernant des personnes capables de travailler mais qui restent chez elles depuis plus de 20 ans, tout en touchant des allocations de chômage. Ces témoignages sont poignants. Souvent, ces personnes ont été les oubliées d'un système qui les a maintenues dépendantes de l'État et qui n'a pas suffisamment entrepris pour les activer.

Nous avons choisi de ne plus laisser ces gens livrés à leur propre sort. Nous allons les sortir de leur isolement et les aider à reprendre leur vie en main. C'est pourquoi nous avons limité les allocations de chômage à une durée maximale de deux ans. Le système de chômage doit être un tremplin. Cela ne peut jamais être un hamac pour la vie.

Chers collègues, pour que le plus grand nombre de personnes possible soient au travail, nous réduisons également les barrières d'accès à notre marché de l'emploi. Nous allons notamment diminuer la fiscalité sur les heures supplémentaires volontaires, supprimer des règles absurdes concernant la durée minimale de travail, offrir aux étudiants la possibilité de gagner davantage et relever le plafond pour les flexi-jobs de 12 000 à 18 000 euros, un montant qui sera désormais indexé.

We verlagen ook de lasten voor gepensioneerden die nog actief willen blijven. Zij zullen vanaf 2027 met behoud van hun pensioen kunnen blijven werken, aan een bevrijdende heffing van 30 %. Let wel, dat geldt niet voor ministerlonen; die zijn niet cumuleerbaar met een pensioen. Excuseer me, Frank en Jan.

Avec ces mesures, nous voulons donner l'oxygène nécessaire à notre marché du travail en période de pénurie. Nous veillons à ce que toute personne qui souhaite travailler, sous quelque forme que ce soit, y soit encouragée.

Encourager le travail est l'un des crédos de ce gouvernement. Nous le faisons non seulement par des réformes du marché du travail, mais aussi par une réforme fiscale. D'ici 2030, ceux qui travaillent pourront compter en moyenne sur environ 1 000 euros nets supplémentaires par an. Notre État providence repose sur les épaules de la classe moyenne active. Elle mérite toute notre reconnaissance.

Outre notre prospérité, ce gouvernement se soucie également de notre sécurité, la mission essentielle de l'État. Les départements de la sécurité ne subissent aucune économie. Au contraire, des investissements supplémentaires sont prévus. Cela vaut tant pour la Justice et la sécurité intérieure que pour la Défense. Nous allons également mieux coordonner ces domaines.

Ces investissements ne se feront pas à l'aveugle. Ils s'accompagnent des réformes nécessaires. Ainsi, les zones de police bruxelloises seront enfin fusionnées. Nous mettons en œuvre une politique globale et ferme pour briser le modèle économique du crime organisé qui sévit surtout dans nos grandes villes.

Samen met onze Europese partners doen we ons deel voor de verdediging van het Europese continent. *Our break from history is over.* Vanaf dit jaar voldoen we eindelijk aan de NAVO-norm die dit land elf jaar geleden aan de bondgenoten had beloofd. We zetten strategische vergissingen uit het verleden recht, vergissingen die ons afhankelijk maakten van regimes die ons vandaag onder vuur nemen. Daarom benaderen we het energievraagstuk voortaan met een open geest, wars van dogma's en met het oog op een stabiele bevoorrading en betaalbare prijzen voor gezinnen en ondernemers. We schaffen daarom eindelijk de wet op de kernuitstap af.

De regering zet bovendien in op een streng maar humaan migratiebeleid. Het systeem van gezinshereniging wordt fors verstrengd en de prijs van onze nationaliteit weerspiegelt voortaan de waarde van ons burgerschap. Voor deze regering staat dat burgerschap niet gelijk aan een toegangsticket tot de sociale zekerheid, maar aan een engagement voor onze samenleving. Geen burgerrechten zonder burgerplichten.

Kurz gesagt reformieren wir sozialökonomisch und stärken zugleich die Widerstandsfähigkeit unserer Gesellschaft.

Alle diese Maßnahmen wurden innerhalb der Regierung bereits in den sogenannten Oster- und Sommerabkommen festgelegt. Das Monitoring-Komitee hat bereits im September die Auswirkungen dieser Reformen aufgezeigt, nämlich eine Verringerung des Schuldenaufbaus um 15 Milliarden Euro in

dieser Legislaturperiode. Langfristig verbessern sie den Haushalt sogar strukturell um Dutzende Milliarden Euro pro Jahr. Das sind Milliarden, die wir nicht auf unsere Kinder und Enkelkinder abwälzen. Diese Regierung tut also das, was bereits vor 20 Jahren hätte geschehen müssen.

Unser Haushaltsproblem ist jedoch derart groß, dass diese Reformen allein nicht ausreichen.

Beste collega's, ...

(Applaus, ingezet door de heer Frank)

(Applaudissements, initiés par M. Frank)

Vielen Dank, Herr Frank. Gern geschehen.

Beste collega's, het stelde de regering voor een keuze: ofwel alleen de begroting van 2026 opstellen en nog maar eens de bal voor ons uit schoppen, ofwel meteen een robuuste meerjarenbegroting voor de hele legislatuur afleveren. Het doet wat denken aan het kruispunt van Herakles. De Griekse held moest kiezen tussen twee verschillende paden, elk vertegenwoordigd door een godin: het ene door de zondige Kakia, het andere door de deugdelijke Arete. De valse Kakia hield een schijnbaar gemakkelijke weg voor, die zou leiden tot een luilekker leven. Arete wees daarentegen naar een steil, smal en moeilijk pad. Ze verbeeldde daarmee de eeuwige waarheid, dat waarlijk geluk alleen wordt bereikt door noeste arbeid en volharding: labore et constantia. Herakles koos terecht voor Arete, voor de moeilijke weg. Uiteindelijk zou hij de Olympus bereiken en zich onder de goden voegen.

Op de Olympus zijn we met dit land nog niet bepaald. Ik sta hier niet met een goddelijk gevoel, laat dat heel duidelijk zijn, maar de regering heeft alvast de moed om het pad van Arete te beklimmen. We kozen niet voor gemakzucht, maar voor de herculiaanse klus van een meerjarenbegroting.

De oefening was niet evident, want het laaghangende fruit is al lang geplukt. De prijs van al te lang wegstijgen is dat er geen pijnloze begroting meer kan worden gemaakt en dat maakt ons als beleidsmakers zeer kwetsbaar, maar er is geen andere keuze. Wat we vandaag niet besparen, moeten we morgen dubbel en dik terugbetalen aan intresten op groeiende schulden. Wie plichtbewust is, heeft dus maar één keuze: nu handelen. Dat gaan we doen.

In de eerste plaats kijken we daarvoor naar besparingen. Met een ruim pakket aan maatregelen besparen we meer dan 2,7 miljard euro. Dat gaat bijvoorbeeld over efficiëntiewinsten in de zorg en het afbouwen van het aantal ambtenaren. In 2026 en 2028 passen wij ook eenmalig een centenindex toe op lonen en uitkeringen boven de mediaan. Naast de begroting verbetert die maatregel ook onze competitiviteit, zuurstof die onze ondernemingen zeer goed kunnen gebruiken. De politiek bespaart bovendien op zichzelf. Wij geven het goede voorbeeld en gaan verder dan andere beroepsgroepen. De lonen van de politici zullen de komende legislatuur niet worden geïndexeerd, zoals dat ook al het geval was voor de partijdotaties. De regering zal dat voor zichzelf doen en vraagt nederig aan de Kamer om die maatregel te volgen. Dat komt boven op de eerder besliste besparingen op de ministers, de kabinetten en het parlementair statuut.

De tweede belangrijke bouwsteen is de aanpak van het stijgende aantal langdurig zieken. Het gaat in dit land om meer dan een half miljoen mensen op arbeidsleeftijd en per capita is dat een veelvoud van de aantallen in buurlanden als Duitsland en Nederland. Een recente steekproef van het RIZIV toont aan dat veel mensen te snel definitief worden afgeschreven en in de vergeetput belanden. Dat is niet in het belang van onze samenleving en nog minder in het belang van de betrokkenen zelf. Daarom zal de huidige regering maatregelen nemen om alle actoren op hun plichten te wijzen, zowel werknemers, artsen en ziekenfondsen als werkgevers. Tegen 2029 zijn die maatregelen goed voor een besparing van 2 miljard euro.

Voor alle duidelijkheid, wie daadwerkelijk ziek valt, zal kunnen blijven rekenen op solidariteit, maar er zal voortaan strenger en meer worden gecontroleerd op eventueel misbruik van de solidariteit. Bovendien zullen wij meer focussen op wat mensen wel nog kunnen en hoe zij wel nog een zinvolle plaats kunnen innemen in onze samenleving.

Un troisième paquet de mesures concerne un *tax shift* au sein de la fiscalité sur la consommation. Il va générer 1,3 milliard d'euros. Nous n'augmentons pas les taux de TVA, mais nous effectuons une série

de glissements au sein des taux existants. Quelques adaptations interviennent également dans la politique des accises. Par exemple, l'utilisation du gaz naturel devient légèrement plus chère, ce qui répond à une obligation européenne. Les accises sur l'électricité diminuent pour leur part.

Conformément à l'équilibre convenu dans l'accord de gouvernement, nous demandons aussi une juste contribution aux épaules les plus larges. La mesure principale consiste en une hausse de la taxe à 0,3 % sur les comptes-titres de plus d'un million d'euros.

Nous prévoyons également d'autres recettes diverses, comme la taxe sur les colis en provenance de pays non européens, afin de protéger notre commerce local.

En tout, ces mesures représentent un peu plus de 2 milliards d'euros.

Cependant, les recettes et les économies à elles seules ne suffiront évidemment pas. Ce gouvernement est conscient que la croissance économique et l'assainissement des finances publiques sont liés. Il faut d'abord cuire le gâteau avant de pouvoir le partager. Ce ne sont pas que des mots: chaque pourcent supplémentaire de croissance économique améliore notre solde budgétaire de 4 milliards d'euros.

C'est pourquoi ce gouvernement prend de nouvelles mesures qui stimulent l'entrepreneuriat, qui constitue le moteur de notre prospérité. Le gouvernement va donc mettre en œuvre un plan PME détaillé et réduire les freins dans différents secteurs.

Notre industrie peut également compter sur nous. Outre un approvisionnement énergétique stable, nous veillons à réduire leurs coûts, de manière ciblée, via une norme énergétique.

Par ailleurs, une partie de la marge budgétaire sera consacrée à la lutte contre la surpopulation dans nos prisons.

Beste collega's, met deze begrotingsoefening zetten we opnieuw belangrijke stappen in het saneren van de begroting. In totaal komt het neer op een extra structurele besparing van meer dan 9 miljard euro tegen 2029. Over de hele legislatuur vermindert deze oefening de schuldopbouw nog eens met 17 miljard euro extra. Samen met de 15 miljard euro die we al realiseerden, komt dit neer op een daling met 32 miljard euro. We vermijden daarmee het Europese strafbankje en zenden een krachtig signaal uit naar de internationale markten.

Beste collega's, met de hervormingen en saneringen die de regering doorvoert, is het juiste pad ingeslagen, maar de tocht is nog moeilijk en lang. *This is not the end, it is not even the beginning of the end, but it is perhaps the end of the beginning.* In moeilijke tijden staan er handen aan het roer en wordt er koers gekozen. Ik besef heel goed dat we nog lang niet aan onze bestemming zijn. Het roer zal stevig in handen moeten worden gehouden om de gekozen koers vol te houden en aan te scherpen. Er is geen reden voor euforie, er is alleen reden om hard verder te werken. Vandaag de arbeid, pas morgen de vrucht.

Om met deze regering dit werk te kunnen verderzetten, vraag ik het vertrouwen van het Parlement.

Afin de poursuivre le travail avec ce gouvernement, je demande la confiance du Parlement.

Um diese Arbeit mit dieser Regierung fortsetzen zu können, bitte ich das Parlament um sein Vertrauen. Ich danke Ihnen. Je vous remercie. Ik dank u.

(Langdurig applaus op de banken van de meerderheid)
(Applaudissements nourris sur les bancs de la majorité)

02 Motie van vertrouwen

02 Motion de confiance

De **voorzitter**: Collega's, ik heb van de eerste minister om 10.26 uur een motie van vertrouwen ontvangen. Zij luidt als volgt: "De regering vraagt het vertrouwen van de Kamer met toepassing van art. 133, derde lid, van het Reglement."

Chers collègues, j'ai reçu de la part du premier ministre à 10 h 26 une motion de confiance libellée

comme suit: "Le gouvernement demande la confiance de la Chambre en application de l'art. 133, alinéa 3, du Règlement."

De Kamer spreekt zich over deze motie uit na verloop van ten vroegste achtenveertig uur na de indiening (art. 46, tweede lid, Gw. en art. 140, nr. 6, Rgt.).

La Chambre ne peut se prononcer sur cette motion qu'après un délai de quarante-huit heures suivant le dépôt (art. 46, al. 2, Const. et art. 140, n° 6, Rgt.).

We kunnen dus ten vroegste vrijdag om 10.26 uur over de motie van vertrouwen stemmen.

Nous ne pourrons donc voter la motion de confiance au plus tôt que vendredi à 10 h 26.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 25 november 2025 stel ik u voor de verklaring van de regering te bespreken in plenaire vergadering, morgen donderdag 27 november 2025 om 10.00 uur.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 25 novembre 2025, je vous propose de nous réunir en séance plénière pour la discussion de la déclaration du gouvernement demain jeudi 27 novembre 2025 à 10 h 00.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

Pas d'observation ? (*Non*)

Il en sera ainsi.

02.01 **Alexia Bertrand** (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, conform de afspraken rekenen wij erop dat we de budgettaire tabellen zo spoedig mogelijk zullen ontvangen.

De **voorzitter**: Dat gebeurt op dit ogenblik. Dat was zo afgesproken, dus ik zorg daarvoor. Misschien hebt u ze ondertussen al.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 27 november 2025 om 10.00 uur.

La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 27 novembre 2025 à 10 h 00.

De vergadering wordt gesloten om 10.28 uur.

La séance est levée à 10 h 28.

Dit verslag heeft geen bijlage.

Ce compte rendu n'a pas d'annexe.